

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
LJUBLJANA, ČOPOVA 1—DELAV-
SKA ZBORNICA — TELEFON ST.:
35—29 — POST. ČEK. RAČUN ST.
17.548 — NAROČNINA: ZA ČLANE
ZZD 2.— DIN MESEČNO — (24.—
DIN LETNO) — ZA DRUGE NA-
ROČNIKE 3.— DIN MESEČNO (36.—
DIN LETNO) — CENE OGLA-
SOM PO DOGOVORU — LIST
IZHAJA VSAKO SOBOTO

LETO II.

LJUBLJANA, SOBOTA 29. APRILA 1938.

ŠTEV. 17.

Nov mejnik

Kakor da silvestrovo lega v grob in s polnočjo vstaja jutro novega življenja je človeku ob obnem zboru organizacije, ki naj v življenju naroda nekaj pomeni. Zopet je ena poslovna doba končana. Pester je pogled nazaj, poln je veselja in mladostnega razmaha, pa tudi ni brez trpljenja in brez razočaranj. Zastavili smo si z sedanjim obnim zborom svetlo nalogo z veliko bodočnostjo, ki naj bi jo ustvarili sebi in drugim mi sami. Gledali smo v duhu, kako naš idealizem in naše čisto nehljeno stremenje vedno bolj širi krog svojih članov, svojih pristašev in svojih prijateljev v malem katoliškem slovenskem narodu. Upali smo, da bomo v zmedo časov prinesli nove luči in da bodo resnice žejni šli za njo. Verovali smo, da bodo vsi, ki so dobri, začutili, da je njihovo mesto ob nas in da nas bodo brez oklevanja podprli.

V vsem se v veri in v upanju nismo varali. V enem letu je za nami položeno veliko delo in končana dolga pot do zaželenega cilja, ki ni daleč več pred nami. Rastle so naše stare organizacije, vstajale so nove v tem letu. Raslo in množilo se je delo v njih. Mnogi so nas po delu sodili in so videli, da dober sad rodi samo dobro drevo. Simpatije za nas so se večale in zračali smo se z narodom v vedno dalje bolj upoštevanje delavsko stanovsko organizacijo.

Mnogi pa so tudi uvideli z žalostjo, da je v nas več kakor samo videz, da je v nas živa življenjska resnica, ki hoče naš mali svet osvojiti zase. Naši nasprotniki so bili to, ki so se nam nedavno samo še posmehovali, ki so pa v letu rasti spoznali, da smo nevaren tekmeč tam, kjer so oni doslej neovirano in kvarno šarili. Ob tem spoznanju so se združili nam nasprotni, a med seboj razprtih smeri s tem edinim namenom, da bi nas končali. Niso uspeli.

Tako stojimo ob razdobju dveh poslovnih dob naše mlade organizacije in se pripravljamo na naš obni zbor, kjer bodo idealni delavci v naših vrstah polagali račune o našem dosedanem delu, pa tudi priznavali pogoje preteklosti in stavili predloge za bodočnost.

Mi gremo na naš obni zbor in z njim v novo poslovno leto z neporušnim idealizmom in z našim trdnim prepričanjem, da bo bodoča ureditev človeške družbe taka, kakor si jo mi kot katoliki socialnih papežev. Verjemo, da je to edina pot, ki more voditi iz kaosa sedanjosti v pravično in urejeno bodočnost. Prepričani smo slej ko prej, da je vsako ideološko paktiranje z nasprotnimi silami nezdravo za katoliške delavske vrste in za celotni slovenski narod. Nič nečemo imeti zato z njimi opravka.

Pred nami je zato ob obnem zboru v daljni bodočnosti kot vabeča točka iz narodne tradicije in iz njegove stvarne sedanjosti vstajajoče upanje, da bomo z lastnimi silami zgradili zavedno narodno katoliško delavsko organizacijo in z njo zmagali. V nas je prepričanje in trdno hotenje, da se bomo temu cilju v bodoči poslovni dobi zopet približali za velik korak. V njem se bomo še razmahnili, v njem pa bomo tudi še globlje strokovno zaorali in tako svoje prizadevanje poglobili za pravo obrambo delavskih koristi. Uverjeni smo, da bodo v njem še mnogi drugi strnili svoje sile z našimi in podprli naše delo.

Zastopstvo Zveze združenih delavcev na kongresu Jugorasa v Belgradu v dneh 25. in 26. aprila

Ministrski predsednik dr. M. Stojadinović govori na zborovanju Jugoslov. del. zveze.

Vodstvo največje delavske organizacije v naši državi Jugoslovanske delavske zveze (Jugorasa) je povabilo na svoj prvi veličastni kongres tudi ZZD, utemeljujoč svoje povabilo s prijateljskimi odnosi med obema organizacijama in s skupno idejno smerjo proti komunizmu.

Zveza združenih delavcev je zato delegirala kot zastopnike na ta kongres predsednika ZZD tov. Preželj Franceta, Jemc Franca in Gaser Albina, kot zastopnika sorodne nameščenske organizacije pa sta se delegaciji pridružila tudi tov. Ing. Jože Sodja in Kalčić Rudolf.

Delegacija je prisostvovala veličastnemu zborovanju na športnem igrišču »Edinosti«, kjer se je zila skupaj iz vse države ogromna delavska množica. Na tem prostoru sta govorila ogromni 50.000 glavni množici ministrski predsednik g. dr. Stojadinović Milan in socialni minister g. dr. Dragiša Cvetković, prvi o pomenu domače industrije, o nacionalnih osnovah delavskih organizacij (govor prinašamo na drugem mestu), Cvetković pa o odnosu kr. vlade do delavstva. Zborovanje je trajalo do 1/21 pop., nato so zborovalci krenili z godbami, državnimi zastavami in z nešteti napisnimi tablam »Doli marksizem«, »Varuj se komunizma«, »Živijo delavski ministri« in podobno, proti mestu, kjer se je vršil mimohod pred g. dr. Stojadinovićem, Cvetkovićem in drugimi odličniki.

Ob 1/26 zvečer se je pričel v prostorih Ruskega doma obni zbor Jugorasa, katerega je vodil minister za soc. politiko in narodno zdravje g. dr. D. Cvetković. Sprejeta so bila nova pravila z aklamacijo. Minister g. Cvetković je bil soglasno izvoljen za vodjo pokreta Jugorasa. K besedi so se oglašili mnogi delavci. Celotno zborovanje je dalo močan poudarek borbi proti komunizmu. Temu zborovanju delegatov je prisostvovala tudi delegacija ZZD

Delavci sami bodo na obnem zboru iz življenjske borbe zajeto spoznanje oblikovali v nove predloge in postavili bodo v razvoju organizacije nov mejnik, za katerim leži mlada preteklost in pred katerim se odpira pestra, živahna, dela polna bodočnost. Ob tem mejniku hočemo določno samo eno, da gremo naprej, naprej pa mnogo hitreje kakor doslej.

kot gost. Predsednik centrale ZZD tovariš Preželj je na zborovalce napravil sledeč nagovor:

»Iskreno se Vam zahvaljujem v imenu slovenskih delavcev organiziranih v Zvezi združenih delavcev, da ste povabili zastopstvo naše organizacije na Vašo svečanost in kongres. Vašemu veličastnemu kongresu prinašam pozdrave slovenskega delavstva organiziranega v naši skupnosti.

Vedeti moramo, da je delavski stan vreden člen v državni skupnosti. — Vedeti tudi moramo, da mora v srcu in mislih vsakega delavca, vsake delavske organizacije bdeti ideal velike in močne naše države Jugoslavije. — Zato pa mora biti njegovo delovanje v njegovih organizacijah pozitivno — le tako more tudi organizacija delovati kot celota v korist naše velike domovine.

Za vsakega delavca je torej ta ideal močne državne skupnosti vrhovni zakon, iz katerega nujno sledi, da mora temeljiti delavčev udejstvovanje in sploh vse njegovo življenje na močnem moralnem temelju, ki izključuje vse idejne smeri, ki rušijo delavcu zadovoljstvo, vse, kar ruši

njegovo družinsko srečo, vse, kar mu ruši veselje do dela. — Prav zato moramo mi vsi pozdraviti delo kraljevske vlade, vlade dr. Milana Stojadinovića, našega socialnega ministra dr. Cvetkovića, ki je prva v naši državi s tolikim uspehom dala gmotne temelje delavskemu obstoju in s tem tudi pogoje za koristen moralen razvoj delavskega stanu. Iz vseh teh vidikov naše delavstvo odklanja vsako tujo miselnost, ki je zanesena tu in tam na žalost od zunaj tudi med naše delavce — z eno besedo — zato odklanjamo komunizem, ki ruši v človeku vse pozitivne lastnosti človeka — delavca. Mi vemo, da so komunisti največji delavski neprijatelji, največji demagogi, samo, da zdrava stremeljenja delavcev onemogočijo, da preprečijo organizacije naše del. skupnosti. Mi vemo, da je marksistična ideologija taka, da delavstvu pravzaprav ne mara pomagati do zboljšanja gmotnega položaja, vendar se delavske mase zgirajo krog njih, kadar pridigajo o »svojem raju«, in da imajo marksisti prevelik vpliv včasih tudi tam, kjer bi tako velikega ne smeli imeti. Gotovo ste že čuli, da so komoraši v Ljubljani naši organizaciji skušali onemogočiti dostop v zbornico. Vi veste, da so združeni socialisti naši organizaciji — kakor delajo še danes — metali polena pod noge, da bi njeno delo ovirali in zavrli. Pritožiti smo se morali celo na g. ministra Cvetkovića, da je počel ljubljanske komoraše, kaj določa zakon... V imenu delavstva hvala mu!

ZZD, Društvo nameščencev in Zveze poljedelskih delavcev v Sloveniji se kraljevski vladi in prijatelju našega pokreta ministru Cvetkoviću za najuspešnejše delo na socialnem polju, pri delu uveljavljanja in izpopolnitve delavske zakonodaje najlepše zahvaljuje! Slovensko delavstvo bo njemu in kraljevski vladi za njeno delovanje trajno hvaležno! Želimo samo, da bi krepko še naprej deloval za dobrobit delavskega stanu.

Jugoras je močan člen v naši politični in nacionalni skupnosti. Zato nam je Vaša organizacija še bolj bližja, ker nas oklepajo isti smotri in cilji. Vaše delo in napore za prosep delavskega stanu spremljamo z veseljem in z izrednim zanimanjem. Vaši uspehi so tudi naši uspehi! V skupnem sodelovanju in spoznavanju bomo koristili ne samo delavstvu, temveč tudi naši delavski zavesti in ostal-

(Nadaljevanje na 2. str. zgoraj.)

Pogled na veličastno zborovanje.

lemu ljudstvu. V skupnem delu za koristi delavstva, ki so v interesu čim boljše bodočnosti naše države, moramo vsi v čim lepši slogi delati. Prepričani smo, če bomo v boju proti ekscesom kapitala, proti komorašem, marksistom vseh vrst, proti lažničarjem, proti delavski nezavednosti delali po istih pravicah in če bomo v svojih zahtevah neodoljivi, tedaj bomo uveljavili svoje zahteve povsod, tedaj bomo zamogli priboriti Pravici veličastno zmago. Želimo Vam, da bi Jugorasa dosegel čimveč lepših uspehov in da bi ta organizacija rastle in se dvigala iz dneva v dan.

Zastopstvo ZZZD pri soc. ministru g. Dr. Cvetkoviču

V torek ob 11.45 so bili sprejeti v socialnem ministrstvu pri ministru g. dr. Cvetkoviču delegati ZZZD. Delegacija je posredovala pri g. ministru v važnih vprašanjih, ki zadevajo slovensko delavstvo, tako radi Delavske zbornice, pragmatike nameščencev, dnevničarjev in ostalih vprašanj Okrožnega urada, Borze dela, stanovanjske akcije, novelizacije obrtnega zakona. Minister Cvetkovič je izjavil, da se obrtni zakon ne bo poslabšal za pomožno osebo, temveč, da bo prinesel delavstvu znatna izboljšanja, tako radi plačnih dopustov in podobno. Delegacija je prosila g. ministra tudi, da naj bi se pristopilo k rešitvi vprašanja družinskih plač s posebnim skladom. Delegati so dobili povoljen odgovor. Dalje so delegati ZZZD posredovali o obratnih zaupnikih, o

V našem skupnem boju naj nam pomaga Bog! Le to bo v korist naši veliki domovini in našem kralju Petru II. — Bog živi domovino našo! — Bog živi našega kralja in naš kraljevski dom! — Bog živi Vaše in naše koristno delo!

Za govor tov. Prežljaja se je toplo zahvalil minister g. dr. Dragiša Cvetkovič. Zvečer je bila prirejena delegatom večerja, nato pa se je vršila akademija, ki so jo izvajali sami delavci. Drugi dan je kongres svoje delo nadaljeval. Sprejeta je bila tudi krepka resolucija, ki jo bomo objavili prihodnjic.

uredbah, ki naj se izdajo za vajence, o oprostitvi davkov socialnih naprav industrije, ker se industrija brani sedaj dajati prispevke za delavske naprave, ker je dvakrat obdavčena, o inozemcih, o spremembi §§ 50 in 82 pravil bratovske skladišnice, o plačilnem pravilniku za tobačno delavstvo, o oprostitvah taks za prireditve delavskih organizacij, o večji zaščiti organiziranih delavcev, o ustanovitvi strokovne delavske šole v Ljubljani, itd. Gospod minister je slovenske delavce najljubeznivejše sprejel, jih poslušal in jim zagotovil svojo naklonjenost v njihovih težnjah.

V istih zadevah je tov. Prežljaj Franc v sredo dne 27. t. m. popoldne referiral g. ministru dr. Mihi Kreku, ki bo težnje ZZZD podprl.

Nazaj v občestvenost

Nebroj naših organizacij trpi na nezdravem pojavu, da posamezniki v njih ne morejo prestopiti tesnih meja svoje osebne oskornosti in na njihovih organiziranih gradnji, če je to zanje dobro, razdirajo pa, če bi kakorkoli morali utrpeli žrtve na račun skupnosti.

Naša vas ni več to, kar je bila. Nič več ni ena živa enota, ki so jo vezale tradicije, skupni interesi, duh občestvenosti. Skupina hiš je to, katerih prebivalci so v medsebojni tekmi. Kakor na preži stoji vsak za svojo mejo in zdi se, da je v njih umrlo srce.

Nič več niso ljudje to, kar so bili pred nekaj desetletji. Človek bi rekel, nič več niso družba. Množica poedincev so, ki vsak svoje cilje zasleduje in še v skupnosti išče najprej samega sebe. Naša inteligenca v tem brezdomno prvači na veliko kvar ljudskih množic, katerim bi morala biti ogledalo in vzor v skrbi za napredek. Videti je, kakor da smatra za svojo najvišjo nalogo razdirati vsako skupnost in vsako podrejenost njenim interesom. Inteligenca zna najmanj potrpeti, ne pozna nobene samozataje. Misli, da je svobodna v vsem svojem početju in da sme po mili volji razdirati po svojih osebnih nagnjenjih.

Vsi smo tako okuženi iz nekrščanskega duha preteklosti. Še tisti, ki oznanjujemo

povratak nazaj k avtoriteti, k samoodpovedi, k občestvenosti, ne moremo popolnoma stresti raz sebe tega duha iz liberalno-kapitalističnega gospodstva in od časa do časa ob pozabljenju smeri delamo in govorimo ob svoji človeški revščini kakor vsevedni sodniki sveta. Ne zavedamo se, da tako rušimo dela, ki naj bi rastle iz naše lastne zdrave miselnosti in otežkočamo presek starega liberalnokapitalističnega življenja.

Tega življenja ne bomo pregnali drugače, kakor da se mu najprej sami odrečemo, ga sami zavržemo. Ne sme biti vodilna lastna osebnost in njene kaprice, katere mora prenašati družba v svojo škodo. Za ozdravitev družbe je treba vrniti občestvenega duha, ki veže in drži tako, da v njem nihče ne gleda nase drugače kakor skozi vezi skupnosti. Postavimo zato zopet sebe na ozadje, skupnost, vas, občino, organizacijo, narod v ospredje. Celota in skupnost nad poedincem in nad nami, bo di naše geslo. Ob njem naj raste naš pokret, ob njem krščanska družba.

Tako se ne bo več dogajalo, da bi bivši predsednik, ko ga je članstvo organizacije v interesu njenega napredka vrglo, že naslednji dan čez njo zabavljalo, se drugi dan v nasprotni organiziral in se že tretji dan z vso silo za to nasprotno boril.

Gospodarski sistemi

6. Sociološke osnove marksizma

Skupnost je nositelj vse duhovne in materialne posesti človeštva, posamezen človek v vsem bitju, postanku in imetju je njen dolžnik. Ne posamezen človek, ampak skupnost misli, sodi, govori, dela. Posameznik je samo odtonek od nje. Zato človek nima nikakega samolastnega smotra, marveč mora služiti le celoti.

Marxov nauk o večvrednosti, ki jo kapitalist odteguje delavcu, nujno vodi do razrednega boja. Če je nauk o večvrednosti temelj Marksovega gospodarskega sistema, je razredni boj temelj njegovega družabnega sistema. In ta nauk je veljal pol stoletja kot ustanovni nauk o razumevanju modernega kapitalizma. Tega nauka se nekatere, tudi iz takozvanih katoliških krogov ne morejo otresti.

Ako je razredni boj temelj družbe, ako je razredni boj gonilni motor družbe, vodi in mora voditi samo v revolucijo, in sicer ne le v enem kraju, ampak v svetovni revoluciji. In res: marksizem živi le od razrednega boja in gesla o svetovni revoluciji.

Kakor je Marx mislil, da se gospodarstvo razvija mehanično, z »železno nujnostjo«, tako je smatral tudi človeško družbo za mehanični stroj, brez kakršnekoli duhovnosti, brez razlik in odtenkov. Tudi človeška družba je Marxov stroj z dvema kolesoma, mehanizmom (dvema razredoma), ki jo goni transmisija — razredni boj.

Kritika socioloških osnov marksizma

Marx ima v gospodarskem nauku o večvrednosti nekoliko prav (nastajajoči kapitalizem), a ne v celoti. Prav tako moramo reči, da je boj delavcev za pošten zaslužek upravičen, kajti krivice ne smemo hvaliti, proti njej se moramo braniti. A razredni boj ne more in ne sme biti bistvena, splošna in trajna osnova družbe. Človek je družabno bitje. Razni stanovi so med seboj povezani. Zlasti je povezanost velika v današnjem menjalno kreditnem gospodarstvu. Ta povezanost ni samo dveh vasi, ali mesta in vasi, ali kmeta in obrtnika, ali delavca in kmeta, ta povezanost je nujna med vsemi deželami, med vsemi narodi, med vsemi stanovi, pa tudi med delodajalci in delavci. Po svojem nauku o razrednem boju je marksizem negativen nauk o družbi, ker ne ustvarja,

ampak uničuje, ker ne druži, ampak razkaja. Vsak, kdor propagira razredni boj, greši proti ustvarjanju zdrave družbe. Rešitev je v vzajemnosti, je v skupnosti, v medsebojni povezanosti. Čim bolj se bo izpopolnjevala tehnika, čim bolj bo diferencirano proizvajanje po panogah, tem bolj bomo med seboj povezani, tem bolj bomo med seboj drug od drugega odvisni. Družba mora biti med seboj organsko povezana in ne razredno razdeljena. Za odpravo krivic, ki so, je treba najti drugo zdravilo, drugo pot k pravici, kajti razredni boj nam tega ne bo dal, ampak bo že obstoječe stanje le zaostrel. V tem je namreč bistvena pogrška marksističnega sistema, da gleda družbo kot mehanični stroj in ne organsko živo bitje. V zdravem mehanizmu ima vsak ud svojo nalogo. Če bi v človeškem telesu delal vsak ud po svoje v nasprotju z drugimi udi, bo telo hirallo in umrlo. Isto velja za človeško družbo.

Marksizem stoji v sociološkem (družbenem) oziru na popolni skupnosti. »Ne posamezen človek, ampak skupnost misli, govori, sodi, dela.« To je pa nauk, ki popolnoma zanika osebnost. Saj vendar misli, sodi, govori in dela vsak človek po svoje in vsak človek nekoliko ali v celoti drugače kot drugi. Skupnega mišljenja ni mogoče dobiti, ali bi ga le za posamezni primer mogli dobiti, pa še to ne bi bilo mišljenje vseh in povsem isto, pa čeprav bi pristali na gotov skupen sklep. Družba sestoji iz posameznikov, na delu, mišljenju, obnašanju in celotnem življenju posameznika sloni družba in zato ne odgovarja resnici, da družba misli. Kako drugačen je nauk Kristusov: ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe. Torej ne: samo jaz, in tudi ne: samo drugi (družba), ampak: jaz in družba. Obstoj družbe in za vse kolikortoliko zadovoljiv razvoj je mogoč le na življenju in razvoju posameznika, ki pa mora biti omejeno pod vidikom skupnosti. To je pa nauk, ki ga vrši krščanstvo.

(Dalje prihodnjic.)

Soteska

Pri nas se reže les treh podjetnikov, seveda izmenoma. S tem so velike težkoče. Pri licitaciji lesa iz agrarnih gozdov velja pravilo, da, kdor več ponudi, tisti ga dobi. Izdajatelj se kosa med seboj, kateri bo več ponudil, a nazadnje pa le mora podjetnik priti na svoj račun. Tako postopanje pa ni pravilno, ker gre v škodo delavstvu, in v ozko. Pri reži lesa go isto tako težkoče. Vsak hoče imeti do gotovega časa naročila izgotovljena.

Zato prosimo vse merodajne faktorje, da se v bodoče ta zadeva uredi tako, da dobi najemnik žage potreben les za nemoteno obratovanje po zmerni ceni. Na tak način kot je sedaj, ni mogoče napredovati ne podjetju ne delavstvu. Upamo, da se bo naša upravičena zahteva izpolnila, da ne bo zastoj klic vpijočega v puščavi. V tej zadevi se bomo še oglasili.

**»Slovenski delavec«
je glasilo slovenskega katoliškega delavstva!
Podprite ga!**

Govor dr. Stojadinoviča na kongresu Jugorasa

Predsednik vlade in zunanji minister dr. Stojadinović je imel na prvem kongresu Jugoslovanske delavske zveze sledeč govor (AA):

»Delavci, prijatelji in tovariši! Prestolnica Belgrad do danes še nikoli ni videla večjega ne veličastnejšega shoda delovnega ljudstva kakor je današnji. Zato mi dovolite, da vam predvsem čestitam, vam, ki ste ta veliki delavski shod priredili in prišli nanj. Dovolite mi, da vam čestitam in da vas pozdravim. Živeli dragi tovariši! Prišli ste sem z vseh krajev naše prostrane domovine, in povsod, kjer ste potovali, in tam, kjer živite, ste videli, da vlada povsod delo, in da se povsod ustvarja. Iz tal rastejo tovarne, v nebo se vzpenjajo dimniki. V nekdanji popolnoma agrarni državi ustvarjamo postopno svojo narodno industrijo. Te industrije ne ustvarjamo zato, da bi s svojimi izdelki šli na mednarodni trg in tam tekmovali z drugimi narodi. Ustvarjamo jo predvsem zato, da predelamo naše domače sirovine v naših domačih delavnicah in tovarnah. Ustvarjamo jo dalje zato, da damo dela tistemu prebitku rojstev, ki se na srečo vsako leto pripravlja pri nas v taknem tempu, da se je število prebivalcev v 25 letih podvojilo. Ustvarjamo našo industrijo, da bo to delovno ljudstvo ne samo sebe prehranilo, temveč da bo s povečanim konsumom raznih življenjskih potrebščin pomenilo tudi novega kupca za naše poljske pridelke. Naposled ustvarjamo svojo industrijo zato, da bomo obenem tudi utrdili našo narodno obrambo. Vidite, zato je razumna industrializacija ena izmed bistvenih točk gospodarskega programa vlade, ki ji imam čast predsedovati.

Toda v novi Jugoslaviji, ki jo vidite, kako se ustvarja, ne smemo pozabiti tistega, ki je osnova vsega ustvarjanja, tistega, ki nosi častno ime jugoslovanskega delavca. Ni nam vseeno, kako naš delavec živi. Ni dvoma, da so se razmere tudi v tem pogledu nekoliko popravile. Danes je boljše, kakor pred tremi leti, a takrat je bilo zelo slabo. Zato je današnje »bolje« boljše v primeru z onim takratnim slabim. Jaz pa mislim, da vi delavci ne smete slabo živeti. Ne smete živeti ne boljše od slabega. Želim, da bi živeli ne slabo ne boljše, temveč kratko in malo dobro in zadovoljno. Kako bomo ta cilj dosegli? Agitatorji razmrščenih las, s širokimi rdečimi ovratnicami, važne, a mračne zunanosti, vam pripovedujejo: Proletarci vseh držav, zedinite se. To so tisti, ki se zavzemajo za načelo: čim slabše, tem boljše, kajti samo v nezdravem in obupnem miljeju, kakor na kakšnem gnojšču, uspeva tisto, kar se imenuje socializem ali komunizem. To je produkt, ki prihaja k nam iz tujine. Toda slišal sem od nekega francoskega delavca, da pri njih začnajo takole govoriti: Če je človek mlad delavec, pa ni komunist, je strahopetnež, toda kadar dozori in ima za seboj 21 let in ostane kljub temu komunist, je bedak. Res je, po žalostnih komunističnih dogodkih v Rusiji in Španiji mora biti človek bedak, če naj misli, da komunizem prinaša delovnemu ljudstvu raj na zemlji. Zato danes vidimo, kako za Kralježi, Italijani in Nemci tudi

Francozi odklanjajo komunizem. Druga pot je nacionalna. Zbrati moramo vse nacionalne delovne sile naše lepe domovine v čvrsto nacionalno delavsko organizacijo (Tako je!), zasnovati svoje gibanje v mejah naše države na temelju naših razmer in naših nevednosti, imeti pred očmi gospodarsko strukturo in najvišje interese nacionalne produkcije, ustvariti prijateljsko sodelovanje med delom in kapitalom. Vi, tovariši, ste se odločili za to drugo, nacionalno pot, za tisto, ki je edino pametna in edino možna. S takšnim pravilnim stališčem ste si pridobili utemeljene simpatije in zaupanje vseh gospodarskih krogov.

Dr. Stojadinović je nato govoril o socialnih reformah kraljevske vlade in dejal: »Brez velike reklame, a z odločnimi in velikimi reformami smo temeljito rešili dva velika problema iz zakonske zaščite delavca, namreč problem minimalnih mezd in pokojninsko zavarovanje. Oboje sta bila večni sen, a neizpolnjen program vseh delavskih gibanj. Danes sta oba uresničena. Nezaposlenost, ki je jemala delo in zaslužek mnogim našim delavcem, je zreducirana na minimum. 200.000 delavcev je več zaposlenih in 2 milijardi delavskih mezd se je več izplačalo lani kakor v letih, ko so naši predniki vodili politiko te države. To je jasen in najboljši dokaz, da so delavski interesi v zanesljivih rokah in da je vaše zaupanje v nas popolnoma utemeljeno. Notranji mir v državi je odvisen od zadovoljstva in blagostanja naroda. Največje poročilo za javni mir in red v državi je zadovoljno ljudstvo. Če je kraljevska vlada ugodila temu temeljnemu zakonu, na katerem temeljita obstoj in življenje vsakega naroda, smo tudi mi pripomogli in ugodili najvišjim interesom naroda in države.

Tovariši delavci! S ponosom in velikim zadovoljstvom sprejemam predlog vašega vodstva in pristane na vaše želje, da vzamem to veliko delavsko gibanje, ki ga vi nosite in ki mu vi pripadate, pod okrilje svoje politike. Moj skrajni cilj je združiti in organizirati v krepko nacionalno gibanje vso življenjsko moč našega naroda, vse delovne in konstruktivne elemente naše domovine, da bomo preko takšnega krepkega narodnega poleta v sedanjih resnih časih najbolje izpolnili tiste naloge, ki čakajo našo državo in naš narod. Živela jugoslovanska delavska zveza!

Predoslje

V nedeljo dne 24. aprila ob 7. uri zjutraj se je vršil v dvorani Prosvetnega doma ustanovni občni zbor ZZZD v Predosljah. Udeležba je bila dobra, katere za začetek nismo pričakovali.

Občni zbor je otvoril g. Jeglič Franc, sedanjí duhovni vodja, ter takoj nato pozdravil zastopnika iz Kranja tov. Perneta in vse druge udeležence. V kratkih besedah nam je razjasnil, kakšna je nova organizacija in kakšen je njen namen. Na prošnjo članov je č. g. Jeglič prečital in razložil nova zvezna pravila. Ker ni bilo napovedanega govornika iz centrale, nam je tov. Perne v kratkem in jedratem go-

voru pojasnil, zakaj je bilo potrebno, da se je ustanovila nova organizacija ZZZD in zakaj so se delavci ločili od JSZ.

Po govoru, katerega so vsi udeleženci poslušali z zanimanjem in ga odobrvali, so se vršile volitve novega odbora. Izvoljen je bil sledeči odbor: predsednik Nograšek Janez, podpredsednik Orehar Peter, tajnik Ažman Lojze, blagajnik Rozman Jernej. Zaključno besedo je imel novoizvoljeni predsednik, ki je v kratkih besedah pozival člane, da naj delajo skupno z odborom, ker le tako se bo dalo kaj doseči v prid delavskemu stanu.

Novi organizaciji želimo obilo uspehov v borbi za katoliška, delavska načela. — Bog živi!

Z delavskih bojišč

Jesenice

Tovariši, pred nami je občni zbor. Odborniki bodo morali polagati račune. Naša organizacija je še mlada, vendar je že v borbi za delavski pristiž. Nasprotno organizacije nam hočejo nekaj očitati, da je naša ZZZD podjetniška. Tak očitek nas ne sme omajati, ker je zlagan.

Upamo, da kadar bomo imeli nekaj letno borbo za seboj, bomo lahko kaj več storjenega za delavstvo pokazali, kakor pa imajo sedaj tisti, ki se v našo ZZZD spotikajo in jo neupravičeno obmetujejo z različnimi neprimernimi izrazi. Mi se tega ne ustrašimo in gremo svojo pot naprej. Zavedajmo se torej, da stoji pred nami še mnogo dela, mnogo truda za slovensko delavstvo. Na občnem zboru predlagaj, kaj je treba delati v bodočem letu, da bomo lahko pokazali ostalim da smo mi tisti, ki se pošteno borimo po kavalstičnih načelih za izboljšanje položaja delavskih interesov. Izvolite odbor, ki vam bo všeč in delaven, da boste imeli zaupanje v njega.

Tovariši, vedite, da si Ti in vsi tvoji tovariši organizacija, zato ne smeš misliti, da je samo odbor tisti, ki mora vse svoje dolžnosti izvrševati. Vsak član ima prav toliko dolžnosti do organizacije, kakor član odbora.

Vabimo Te, da se udeležiš občnega zbora, ki se vrši v sredo dne 4. maja ob 7h zvečer v Krekovem domu. Tvoja velika dolžnost do organizacije je, da ne izostaneš in da se prav zanesljivo udeležiš občnega zbora. Vabljeni so vse tri skupine (kovinarji, stavbinci in mešana skupina).

V tovarni na oglasnih deskah bodo vabila. Znake ZZZD boš dobil na občnem zboru in stane 8 din. Glej, da si ga sigurno nabaviš.

Vjudno vabi in želi, da se sigurno udeležiš, — odbor.

Mestinje

Dne 22. t. m. smo imeli članski sestanek v Mestnju. Sestanka se je udeležilo vse delavstvo »Kopitarne« v Mestnju, ker so smatrali prav ta sestanek za enega izmed najvažnejših. Kot zastopnik centrale se je sestanka udeležil tov. Luzar iz Ljubljane, kateri nam je v svojem govoru opisal, kako more delavec priti do svojih pravic. Ako hoče izkoristiti vsaj to, kar mu nudi zakon, ne sme biti odvisen samo od svojega delodajalca pač pa mora biti zavezan, v svoji organizaciji vztrajati in discipliniran. Njegova izvajanja smo vzeli na znanje, posebno, kar nam je poudarjal o socialni druželnosti, ki je prav pri nas sedaj nujno potrebna. Naš g. šef je nekaterim delavcem odpovedal stanovanja. To se pravi, da se ne zna in ne more drugače masčevati nad našo organizacijo. S tem, da se g. šef z vsemi štirimi brani, kakor ve in zna naše organizacije, nas le še bolj združuje in utrjuje. Ako ne bi bil on tako teroristično nastopil proti naši organizaciji, mi tudi mi ne bi nikoli tako izprašali vesti, kakor bomo to storili sedaj. Mi imamo namreč še za cela tri leta

za nazaj dobiti doklado za nadure, ki smo jih morali na njegovo odločno zahtevo napraviti. Ne bo velika svota, čeprav imamo veliko nadur za cela tri leta nazaj, ko smo morali delati in samo po 10 ali 12 ur, ampak se je velikokrat pripetilo, da smo morali delati tudi po 16 in celo 18 ur na dan in to za plačo din 1.60 in din 1.80. Le izjema je bil, kdor je imel din 2.— na uro. Naj ve vsa javnost o socialnih dobrinah našega g. šefa, na katere se je skliceval ob zadnji poravnalni razpravi na okrajnem načelstvu v Smarjah. O rezultatu poravnalne razprave, ki je bila v sredo dne 27. t. m. pa bomo pisali prihodnjič.

Ljubljana

Stavbinci. V nedeljo, 24. t. m. se je vršil redni občni zbor Strok. organizacije stavbincev ZZZD v Ljubljani. Na občnem zboru je bil izvoljen nov odbor, sestavljen pa se je tudi organizacijski zaupniški zbor, ki bo skrbel, da se bo organizacija v Ljubljani čimbolj razširila in da bodo tudi volitve obratnih zaupnikov izpadle tako, da bo primerno ugledu ZZZD.

Upamo, da bo tudi novi odbor dobro razumel svojo funkcijo in res v redu vršil svoje posle v korist delavstva, ki se je organiziralo v ZZZD in ji dalo zaupanje.

Tovariši! Stavbinska stroka zahteva od vsakega člana organizacije še večje požrtvovalnosti in vztrajnosti. Sklepa se kolektivna pogodba, povsod se skuša delavstvu pomagati in koristiti, delavstvo pa za delo organizacije razumevanja nima, in to v lastno škodo. Prav stavbinsko delavstvo, ki živi v najtežjih okoliščinah, je tisto, ki si pomagati noče in ne zna. Nezavednost je še vedno tepla delavstvo, zato tepe tudi stavbince, in jih bo še, dokler delavstvo k pameti ne bo prišlo. Geslo mora biti: Vsak stavbinski delavec mora biti organiziran! Le tako bo potem mogoče kaj doseči in storiti. Ne pomaga pritoževati se nad kolektivno pogodbo in zgubljati se v praznih debatah, treba je dela! Zato vedno pridobivajte nove člane v Zvezo združenih delavcev, da bodo naše vrste velike in močne!

Usnarji. V tovarni Indus v Ljubljani so predvidene večje redukcije delavstva. Delavstvo se v skrbi vprašuje, kdo bo pri teh redukcijah prizadet. Delavstvo, ki že itak ne zasluži niti primerne plače, bo z odpušči vsekakor težko prizadeto. Dolžnost organizacije v tem slučaju je pač ta, da vsaj lastno članstvo zavaruje pred grožnjo brezposelnosti. Vsem svojim članom lahko sporočimo, da je organizacija storila vse, da se odpušči kolikor mogoče omeje in da se pred njimi zavarujejo predvsem naši člani. Zato naj vsi tovariši in tovarišice, ki so se organizacije držali in izpolnjevali svoje dolžnosti do nje, tudi sedaj organizaciji zaupajo, in naj imajo zavest, da bo zanje storila vse, kar je v njeni moči.

Delavski dom. 25. t. m. se je vršil sestanek oz. razgovor članov strok. organizacije splošnih strok ZZZD v Ljubljani, odsek Delavski dom. Na sestanku sta bila nav-

zoča tudi dva zastopnika centrale, ki sta navzočim uslužbencem Delavskega doma pojasnila delo organizacije za kolektivno pogodbo v Delavskem domu. Mnogo težav se pri tem stavlja organizaciji na pot, mnogo nerazumevanja na merodajnih mestih ovira uspešno delo, mnogo pa je kriva tudi nezavednost članstva, ki organizaciji ne zaupa tako, kot bi moralo. Vsi ti na sestanku niso bili navzoči. V takem slučaju ne kaže govoriti, da organizacija nič ne pomaga, če si nekateri niti sami pomagati nočejo. Takim ne bo pomagala ne organizacija, ne kolektivna pogodba, ne kaj drugega. Zato tovariši in tovarišice, le v organizaciji je moč.

Oplotnica

V soboto dne 23. t. m. se je po končanem delu vršil ožji sestanek oziroma razgovor med delavci, kako bi se mogli prav zagotoviti svoj bodoči zaslužek, da ne bi bili odvisni vse le od podjetja in pa od tistega, ki gre samo njemu na roko. Na žalost moramo reči, da je pri nas delavstvo še jako nezavedno in se prav radi tega vsi sklicujejo: »kadar boste vsi organizirani, pa bom še jaz«. Čeprav je že nas odločnih somišljenikov okrog 30, vendar je še manjšina in bo treba še časa, predno bomo tem svojim nezavednim sodelavcem dokazali, da je le v organizaciji oziroma potom organizacije rešitev vprašanja, kako bo v bodoče.

NAŠI NAMEŠČENCI

Kje so organizirani slovenski nameščenci?

V Sloveniji deluje več nameščenskih organizacij, ki imajo organizirane zasebne in trgovske nameščence. V glavnem pa imamo opraviti s 6 večjimi organizacijami, ki tudi v javnosti nastopajo pri raznih volitvah. Strogo liberalna je plava »Zveza društev privatnih nameščencev« s svojim glasilom »Organizator«. V vseh volilnih borbah jo krepko podpira vse naše liberalno časopisje.

Strogo marksističen je rdeči »Savez privatnih nameščencev«, ki ima v Sloveniji samo podružnice, dočim je njegova centrala v Zagrebu.

Sramežljivo skriva svojo pravo barvo »Botič«, ki ima organizirane predvsem bančne nameščence. »Botič« ima centralo v Zagrebu in je marksistična organizacija. Podružnice »Botiča« v Sloveniji seveda molče o tem, da so vključene v marksistično centralo URS-a v Zagrebu. Ker je v Sloveniji zelo malo marksistično orientiranih nameščencev, si nađeva »Botič« v Sloveniji včasih tudi liberalno obleko, včasih pa celo neutralno.

Krščansko socialistična, pa zelo maloštevilna, je bela »Strokovna zveza privatnih nameščencev Jugoslavije«.

Res neutralna in nadstrankarska nameščenska organizacija je »Zveza pomočniških zborov«.

Edino res slovenska in katoliška nameščenska organizacija pa je naša zelena »Društvo združenih zasebnih in trgovskih nameščencev Slovenije v Ljubljani« s svojim glasilom »Bodočnost«. Ta organizacija je danes nedvomno najbolj enotna in strumna nameščenska organizacija, razširjena po vsej Sloveniji in obsegajoča vse zavedne slovenske zasebne, trgovske in občinske nameščence.

DROBNE DOMAČE

Za papeževga nuncija v Beogradu je imenovan Ettore Felici, ki je bil dosedaj nuncij v republiki Čile.

Vsem je še v spominu zverinski zločin, ki sta ga izvršila mladoletnika Bevardi in Šajtagel iz Maribora nad stavbenim tehnikom Stankom Dolničarjem in magistratno uradnico Milko Gorupovo. Ta teden se je vršila v Mariboru nad zločincema razprava, v kateri sta bila oba obsojena na 20 let robije. Le njihova mladoletnost jih je obvarovala pred smrtjo na vešalih.

Miljonsko škodo je napravil pri nas hud mraz posebno po sadovnjakih in vinogradih. Prizadeti so tudi drugi kraji, tako v Franciji in Avstriji. Pri nas je močno oškodovana Dolenjska v vinogradih in sadju. Tu gre škoda v milijone. Najhuje je na Štajerskem prizadet ljutomerski okraj. Vinogradniki in poljedelci zatrjujejo, da je letošnji pridelek padel za najmanj 50%.

Puško je prinesel iz podstrešja svojemu najemniku delavcu Cirilu Brajčiču iz Sv. Jerneja pri Ločah posestnikov sin, pri katerem je Brajčič stanoval. Staro lovsko puško sta si ogledovala. Orožje ni bilo prej pregledano in ko sta nerodno z njim ravnila, se je puška sprožila ter so šibre zadele Brajčiča v čelo in ramo. V glavo se mu je zarilo 8 šiber, dočim v ramo 15. Ponesrečenca so pripeljali v bolnico, vendar je bila vsaka pomoč brezuspešna.

Obveznost vizuma, ki je dozdaj obstojal v prometu iz Jugoslavije v Avstrijo, kakor tudi za potovanje v Avstrijo, je ukinjena radi priključitve Avstrije k Nemčiji.

Angleško časopisje poroča, da je Jugoslavija na raznih rudah najbogatejša v Evropi. Do pred tremi leti je bila Jugoslavija predvsem kmetijska država, toda l. 1937 se je začel razmah Jugoslavije. Jugoslavija zavzema v proizvodnji magnezija tretje mesto na svetu. V proizvodnji boksita četrto mesto na svetu in tretje v Evropi, v proizvodnji bakra pa prvo mesto v Evropi. Tudi železarska industrija se je dvignila predvsem okrog Jesenic in Zenice. V vodnih silah Jugoslavija ne zaostaja popolnoma nič za nekdanjo Avstrijo. Nemčija si je v mnogočem izboljšala svoj položaj, ker je našla vire za surovine pri novi sosedu.

Okrog starega gradu v Celju v bližini Savinje se je pripetila na ovinku velika nesreča, ki pa k sreči ni zahtevala smrtnih žrtev. Po cesti proti Celju je pripeljal tovorni avtomobil, naložen s premogom. Na ovinku, kjer je pa cesta prav ozka, je srečal prevoznika s parom konj. Prednji del avtomobila je zadel konje, ki so se splašali in potegnili voz s konji vred v prepad. Voz je popolnoma razbit, dočim so konji na srečo le malo poškodovani.

V Koških se je ponesrečil trgovec Franc Lebarič iz Pečehove. Peljal se je na kolesu proti domu in trčil na cesti z nekim osebnim avtomobilom. Lebarič je obležal z nevarnimi poškodbami sredi ceste, dočim se je avtomobil zaletel v železno ograjo ob cesti, ki ga je ubranila, da je obvisel nad več metri globokim prepadom. Osebam, ki so bile v avtomobilu, se ni ničesar zgodilo, dočim je Lebarič težko poškodovan.

V Rosnerjevi tekstilni tovarni je monter Rudolf Hafner pregledoval stroj. Toda naenkrat ga je kolesje zgrabilo ter ga potegnilo za seboj. Monter je dobil težke poškodbe.

Velicasta bo počastitev vseh Slovencev, ki so padli v svetovni vojni na raznih frontah Evrope, v spomeniku neznanemu slovenskemu vojaku na Brezjah. Vsaka slovenska župnija bo imela v tem spomeniku določen prostor, v katerega bodo vklesana imena padlih in umrlih Slovencev v svetovni vojni.

Pogajanja za stavbinsko kolektivno pogodbo

V ponedeljek dne 25. aprila t. l. se je vršila v knjižnici banske uprave prva poravnalna razprava, ki jo je sklicala Inspekcija dela radi sklenitve stavbinske kolektivne pogodbe. Zastopane so bile sledeče organizacije: Za delodajalce: Združenje pooblaščenih graditeljev v Lj., Združenje tesararskih mojstrov v Lj., Inženerska Komora Lj., za delojemalce: vse štiri delavske strokovne organizacije in referent Delavske zbornice g. Stanko. Združenje zidarstvih mojstrov iz Maribora pa je s posebno pismeno izjavo odklonilo svoje sodelovanje in to največ iz razlogov, ker se še ni ničesar ukrenilo proti šušmarstvu. Združenje tesararskih in studenčarskih mojstrov iz Ljutomera pa se pogajanj sploh ne udeležuje. Na tej razpravi še ni prišlo do sporazuma, kaj še obstajajo nekatere difference med spornima strankama glede mezd. Zato se je ta prva poravnalna razprava samo prekinila in se bo nadaljevala dne 28. t. m. ob 9. uri dopoldne. Poravnalna razprava je vodila inspekcija dela po g. inspektorju ing. Baragu. Želimo in upamo, da bi se na tej razpravi že dosegel sporazum in se končeno vendarle podpiše težkopričakovana pogodba.

SOVJETSKA RUSIJA

ZGODOVINA REVOLUCIJE

(23) Od 1917—1922

(Nadaljevanje.)

V prvi dumi je stopil v stranko demokratičnih konservativcev, po razpustu dume pa se je umaknil iz političnega življenja. Ker je bil osebni prijatelj Stolypina se je neumorno trudil za razmah ruskega kmetijstva. Med vojno je svoje zmognosti kakor tudi svoje premoženje dal na razpolago rdečemu križu, s čimer si je zagotovil priljubljenost pri vojaštvu. V prvih republikanskih vladah je z ljubeznijo skušal pomiriti razburkané duhove, a žal brez uspeha. Po zmagi boljševikov je zbežal v Pariz, kjer je pred nekaj leti umrl.

Maljukov je bil brez dvoma najbolj učen in nadarjeni državnik prve revolucije. Z vsa dušo se je oklepal monarhije, čeprav je grajal slabe strani. A ko je pod Kerenskim prevzel ministrstvo, je to storil le zato, da bi lahko sodeloval pri zopetni ureditvi monarhije. Prvo razočaranje je doživel pri odpovedi velikega kneza Mihaela. Kmalu je sledil nov udarec. Zastopal je mnenje, da se bo mogla Rusija le tedaj v svetu uveljaviti, ko ji bodo pripadle Dardanele in ko bo končno zablzel križ na carigradskih mošejah. Kakšen vroč boj je bil za doseg tega cilja v njegovem listu »Reč« proti boljševiškem tisku! Zagrenjen je dal politiki slovo, ko se je razpad ruske armade vedno bolj širil.

Korlinov, majhne postave, okostnjaško suhljat, drzen kot Napoleon, je izšel iz čisto siromašnih razmer. Rodil se je l. 1870. Njegov oče, kozak, je nadarjenega sina poslal v vojaške šole.

S svojim izrednim pogumom se je kmalu povzpelo do stotnika. L. 1915. pač še nihče na svetu razen njegove bližnje okolice ni poznal njegovega imena, a vendar je ta mož dosegel v ruski armadi najvišjo stopnjo.

Revolucija ga je predstavila javnosti, njega, ki se je izogibal bogaštev, njega, ki je plemiču šel spoti. Marca 1917. je postal komandant Petrograda, nato vrhovni poveljnik osme armade v Galiciji, avgusta pa je postal generalisimus. Vsa Rusija je v tem času zrla samo na dva moža in to sta bila Kerenski in Korlinov, rešitelja v največji sili, ki sta pa na višku oba odpovedala.

Korlinov je posegel tudi v politiko. Priстаši carjev so mu svetovali vojaško diktaturo. Kerenskega naj bi pognal, strl boljševikom glavo, carju pa zopet ponudil prestol. Drzne sanje so ostale resle prazne sanje. Korlinova nespretni nastop je pripomogel levici do zmage, car je bil umorjen, Korlinov sam pa je v boju proti boljševikom padel.

2. Revolucija marca 1917.

Izbruh svetovne vojne leta 1914. je na videz vsa nasprotna političnih strank potisnil v ozadje. Vse je bilo na delu za ogroženo domovino. »Union sacré« je tudi v carski Rusiji pritisknila svoj pečat na pomirjenje strank z izjemo boljševikov, katerih vodje pa so se nahajali ali v Sibiriji ali pa v inozemstvu.

Strahoviti porazi so že prva leta rusko armado utrdili in spremenili rožnato sliko. Ko je l. 1915. armada doživela v Galiciji popoln poraz, je bila vojaška cenzura brez moči, ves narod pa je mrmral. Mrtvih, po-

habljenih in ujetnikov je bilo na tisoče. Poleg tega je pritisknilo še pomanjkanje vsega.

Rusija je bila odrezana od sveta. Dovož z juga in vzhoda so ovirale neskončne razdalje. Rusija, ki je bila pred vojno svetovna žitnica, je med vojno ostala brez kruha, kajti kmetje so stali na fronti. Prepoved kuhanja žganja je imela vsekakor tudi svetle strani. Pili so pač manj, več pa so jedli. Razvrednoteni rubelj je izgubil vsako zaupanje. Podoželski ljudje so pridržali sami zase kakoš, jajca, meso in sočivje, le s silo so komisije dosegle oddajo živil. Toda kako s transportom v mesta in na fronto? Pota so bila nerabna, železnice s prevozom vojaštva preobtežene, manjkalo je avtomobilov in tovornih voz.

V mnogih krajih ni bilo kuriva. Pomanjkanje premoga je ustavilo tovarniške obrate, 1916. t. m. je nastal celo zastoj v izdelavi topov in municije.

Carjevi nasprotniki so težak položaj doobra izkoriščali. Lenin in Trocki sta iz prognanstva podžigala revolucijo. Nikjer ni manjkalo tajnih podpihovalcev, ki so hujskali na fronti, v zaledju in tovarnah.

Ministrski predsednik Stürmer je name-raval odpomoči grozeči nevarnosti s pomočjo odbora za vojno industrijo. Uspeha ni bilo. Sedaj je bilo treba poiskati povzročitelje, katerim bi naprtili vse zlo slabega gospodarstva. Prepoved vsakršne strokovne ali politične organizacije, ukinitve časopisov, prepoved zborovalne svobode, prognanstvo revolucionarnih kolovodij, podjarmljenje židov, Poljakov in Fincev, vse to je pripomoglo, da se je ogenj ogorčenja še bolj vzplamtel.

(Dalje prihodnjič)

Sonce in sence v domači deželi

Zaradi pravice in ugleda države

Mnoge slovenske ustanove so pred vojno dobivale potrebne dohodke za svoj obstoj in za svoje delovanje iz tako imenovanih zlatih in srebrnih rent, katere jim je plačevala bivša avstrijska država za njihova predvojna posojila, s pomočjo katerih je država gradila ceste, železnice in druge važne javne državne naprave. Dohodke teh rent so uživale mnoge naše cerkvene in dobrodelne ustanove. Zlasti pa je bilo mnogo dijaških ustanov, s pomočjo katerih so študirali nadarjeni fantje ubožnih starišev.

Z mirovno pogodbo je obveznost za te rente napram jugoslovanskim državljanom prevzela nase naša država, pa žal te obveznosti do danes še ni izpolnila.

»Slovenec« v uvodniku od 22. aprila poudarja, da je treba, da država svojo dolžnost izpolni. Imetnikom rent naj se dovoli, da z njim podpišejo novo veliko jugoslovansko notranje posojilo, ki ga je razpisala sedanja vlada. Ta zahteva je zahteva pravičnosti in upostavitve zaupanja do državne avtoritete in utrditev njenega kredita. Če namreč država svojih starih obveznosti ne izpolni, kako naj potem državljani pričakujejo, da so njihova nova posojila varno naložena in da smejo z gotovostjo pričakovati, da bo država izpolnjevala nove obveznosti, ki nastanejo iz novih posojil. Slabemu vračevalcu nihče ne posodi rad.

Pomagaj si sam, pomaga ti Bog

Stara izkušnja izpričuje, da ti nihče nič ne da in da ti tudi ne pomaga, če si sam pomagati ne moreš. Nasprotno se prečesto dogaja, da še svojega nazaj ne prejmeš od tistih, od katerih imaš to pravico terjati. Mislimo, da je teh izkušenj prepolna naša Slovenija iz njenega razmerja do skupne državne blagajne. Daleko Slovenija ne prejme, kar ji po vsej pravici gre. Znano je, kako kričeče so razmere

v naših bolnicah, kako je tam vse prenatrpano in preobremenjeno, toda država se ne zgane. Mi sami moramo ob vseh svojih žrtvah za skupnost skrbeti čisto sami tudi zase. Tako je naša banovina sklenila ustanoviti posebno bolnico za zdravljenje raka in je v to svrhu določila do sedaj znesek pol milijona dinarjev. Na dovršitvi te zares potrebne ustanove se že dela. Ko smo nezadovoljni ob pomanjkanju potrebnega smisla za slovenske zadeve tam doli na jugu, se vendar veselimo domače inicijativnosti.

Rudnin najbogatejša je naša država

Tako pišejo vodilni angleški časopisi, ki hočejo za bogastva naše zemlje zainteresirati angleški kapital. Res je tudi, da tuji kapital z vseh velikih držav sveta sili v našo zemljo, da izkorišča njo in obenem z njo naš delovni narod. Nič ni ljubezni v tem, ampak le dirka za ogromnimi dobički, za katere nam mora biti žal, da tako odteka med tuje narode, sami pa pri tem ostajamo neverjetno revni. Kakorkoli je treba iskati potov za gospodarsko samoosvojitev, jih moramo najti, da se rešimo tujih pijavk na našem narodnem telesu in na naši zemlji.

Separatističen patriotizem

Pretečeno nedeljo so tak patriotizem pokazali dravobanski sokoli, ki so se šli ta dan pokloniti pred spomenik pokojnega Kralja Aleksandra na Rakeku, sami zase, ker se niso marali pretečeno leto ob odkritju udeležiti skupne narodne proslave. Hoteli so menda na meji države tako pokazati, da smo v notranjosti in najosnovnejših pojmi deljeni na dvoje. Nacionalni Sokol menda smatra za posebno državljansko čednost, če sosedom kaže svoje neverjetno pomankanje državljankega čuta. — Nedeljska proslava dravobanskega Sokola zato tudi ni nikogar ogrela, niti njega samega ne.

Slov. Konjice

V nedeljo dne 24. t. m. se je vršil sestanek usnjarjev, organiziranih pri ZZZ, v Prosvetnem domu. Udeležba je bila velika, kljub temu, da se nekateri še bojijo članov NSZ, da bi jih ti pri podjetju, kar se je dosedaj že velikokrat pripetilo, zatožili, češ, ti »zelenci« kujejo zopet načrte, kako bi si mogli ustvariti lepše življenje in po njih mnenju škodovati podjetju. Kot zastopnik centrale se je sestanka udeležil tov. Luzar iz Ljubljane. Na sestanku smo razpravljali in reševali pereča vprašanja, v korist vsem delavcem v tovarni g. Lavriča.

BELEŽKE

PRED SODIŠČEM

SE BO IZKAZALA RESNICA

Radi članka v velikonočni številki »Delavske pravice«, v kateri pisec podlo in lažno napada Hranilnico in posojilnico na Jesenjak in urednika našega lista, je zaradi nelojalne konkurence in častikraje vložena tožba. To je na nesramni članek »Delavske pravice« edino moder odgovor.

ŠE »NARODU« SO SE ODPRLI OČI

in spoznal je končno, da vendar ni politika tisto, kar loči ZZZ in JSZ, ampak duhovnik. Tone Fajfar in njegov nekdanji tov. Megla Lojze sta mu odprla oči. Mi mu pa še to povemo, da ne duhovnik, ampak posledno katoliško stališče, ki ga duhovnik le brani, je JSZ kamen spodtike in vzrok postanka ZZZ.

Širite »Slovenskega delavca«, pridobivajte mu novih naročnikov!

Krščanski socializem je razprtje samo v sebi!

Verjamem, da si prav malo pomislil, ali pa sploh nič, preden si šel priobčit to pismo name, za kar sem Ti iz srca hvaležen.

Praviš, da ne moreš verjeti, da sem kaj takega izrekel jaz, kot bivši član Krekove družine in kot Ti praviš zadnje čase JSZ...

Tudi jaz ne morem verjeti, da Ti kot moj nekdanji sobrat v misijonski družbi, zagovarjaš in braniš z vso silo skupino ljudi, ki blati našo katoliško duhovščino, pljuje po naših svetinjah, ki so nam svete in dragocena dediščina. In da Ti sam pljuješ po vsem onem, kar si pred šestimi leti še spoštoval in častil. In Ti, sin slovenskih staršev, Ti, ki si pred šestimi leti pristopal vsak dan k obhajilni mizi in prejemal Kristusa. Ali je to resnica? Ali se Ti ne smili Tvoja že stara mati, ki se spominja vsak večer v goreči molitvi svojih otrok, moli za njih srečo, kakor tudi za srečo Tvojo?

Ti pa pljuješ na molitev svoje matere in to na ta način, da zagovarjaš in braniš vse ono, kar je obsodila sv. Cerkev, kar je obsodil sv. Oče in škofje.

Pribijem kot gotovo resnico, dober katolik ne more biti nikdar dober socialist, kakor tudi nasprotno ne.

Nadalje mi očitaš, da sem v svojem govoru na obnem zboru ozmerjal one tisoče zavednih slovenskih delavcev, ki so včlanjeni v JSZ. Resnica pa je le ta, da so bili prizadeti samo gospodje generali JSZ in pa gotovo tudi oni, ki so se oglašili. Jaz kot zaveden katolik — delavec, nimam prav ničesar proti zavednim slovenskim delavcem. Ta očitek se mi zdi brez podlage, je delo neznačajnih agitatorjev JSZ in več kot otročje.

Jaz želim samo, in to iz vsega srca, da zmaga v njih (v zavednih slovenskih delavcih), enkrat za vselej treznost in pa katoliška zavednost, ker le edino to jih bo osvobodilo v imenu Kristusovem.

Ker me tako ponižuješ radi moje neodločnosti pred leti, Ti tudi jaz pokličem v spomin, ko sva hodila po samostanskih vrtovih, ali ko sva kramljala v misijonski tiskarni, takrat tudi Ti nisi kazal take odločnosti, kot jo kažeš danes proti našim duhovnikom.

In na koncu še praviš, da so skozi moja usta govorili drugi, pravi ustanovitelj ZZZ v Kranju, katerim sem jaz dolžan neko hvaležnost iz osebnih razlogov.

Kot resnicoljuben človek pa jaz priznam in izpovedujem veliko hvaležnost kot edino moje plačilo vsem onim ..., ki so mi večkrat pomagali v stiski in na katere tudi ti namiguješ. Ničvrednej bi bil, če bi dobroto vračal z nehvaležnostjo.

Kar sem pa govoril na ustanovnem obnem zboru ZZZ v Kranju, sem govoril iz svoje lastne preizkušnje. Trdil sem, kar sem sam doživel, povedal sem, kar mi je narekovalo moje katoliško prepričanje, ki se ga ne sramujem priznati v javnosti.

Skozi moja usta pa ni govoril nihče, niti sam g. dekan Matija Škerbec ne, ki si ga

PO SVETU

Hitler pride dne 3. maja v Italijo skupno z zunanjim ministrom von Ribentropom, s propagandnim ministrom dr. Göttem, s kanclerjem in namestnikom von Hessem. Vlak, v katerem se bo Hitler pripeljal, je sestavljen iz 12. vagonov, v katerih se bodo nahajali poleg ministrov tudi višji nemški častniki vseh rodov orožja. Za Hitlerjev sprejem se je Italija temeljito pripravila. Ob tej priliki bo pokazala predvsem moč svoje vojske.

Madžarska se pripravlja, da razlasti judovska posestva. Po novi odredbi bodo smeli imeti Judje toliko posestva, kolikor ga morejo obdelati. Ostala zemlja judovskega velesposobstva pa bo razlašena proti odškodnini. Tudi madžarska industrija, ki je povečini v rokah Židov, bo podržavljena.

Rumunske stranke »Vse za domovino«, skupina »sv. Nadangel Mihael« in »Zelezna garda« so razpuščene. Proti sedanjemu režimu je najostreje nastopala »Zelezna garda«, ki je sistematično sabotirala delo državne policije in glavnega generalštaba. Policija je napravila številno hišnih preiskav, pri čemer je aretirala 1500 oseb.

Roosevelt je zahteval od ameriškega kongresa, da mu odobri izreden kredit v znesku 56 milijard dinarjev, ki ga bo uporabil za dvig ameriškega narodnega gospodarstva.

Čehoslovaška je proslavila 20 letnico, ko so bile ustanovljene v Italiji čehoslovaške legije in ko je Italija priznala neodvisnost in nedeljivost Čehoslovaške. Čehoslovaška se je tej italijanski naklonjenosti zahvalila, da je Italija pokazala v usodni uri veliko razumevanje za naloge čehoslovaškega naroda.

Neustrašeni avstrijski kardinal nadškof Innitzer se je mudil ob velikonočnih praznikih s kardinalom Faulhaberjem in berlinskim škofom grofom Preizingom ter bratislavskim nadškofom kardinalom Betramom pri Svetem Očetu. V javnost ni prodrla nobena vest o vsebini razgovorov, vendar je verjetno, da je hotel kardinal Innitzer obrazložiti nemškemu škofu svoje stališče ob priključitvi Avstrije k Nemčiji.

Italijanski listi objavljajo vest, da je zvezni svet švicarske republike dostavil glavnemu tajniku Zveze narodov noto, v kateri zahteva, da se sestane svet ZN in da stavi na dnevni red zahteva švicarskega Zveznega sveta, da se reši obveznost iz 16. pakta Zveze narodov, ker švicarska konfederacija želi svojo popolno nevtralnost.

V Turčiji je divjal pretekli teden močan potres, ki je zahteval 224 mrtvih, 18 težko ranjenih ter je porušil 750 hiš. Vsekakor je število mrtvih in ranjenih večje, ker so se žene in otroci v opoldanski uri, v kateri je zadivjal potres, nahajali doma. Odkopavanje izpod razvalin se nadaljuje ter so doslej našli pod razvalinami še 250 mrtvih. Reševalne čete neprenehoma odkopavajo mrtve in ponesrečene. Potres je uničil vsega skupaj 15 mest, mnogo vasi, tako da je ostalo brez strehe 50 tisoč prebivalcev.

Predsednik ameriškega pomorskega odbora senator Valsch je izjavil na seji, da je »zelo, zelo mogoče, da obstoja med Zveznimi državami Severne Amerike in Anglijo tajna pogodba o sodelovanju obeh vojnih mornaric. Dobro poučeni krogi izjavljajo, da bo velika Britanija naročila v USA 1000 bojnih letal, dočim isti listi objavljajo, da bo Francija kupila 600 letal, Švica pa tudi 100 najmodernejših ameriških bombnikov.

Sovjetska Rusija s svojo politiko ne pomeni v Evropi ničesar. Zato je vse svoje politično delovanje obrnila na Vzhod. Sovjetski tisk registrira zlasti mnenje ameriških listov, ki ob priliki sklenitve pakta med Anglijo ter v začetku razgovorov med Francijo in Italijo, pišejo, da pomenijo ti razgovori likvidacijo ideje protifašističnega bloka, ki ga je sprožila Moskva. Litvinova politika je v Evropi doživela popolni polom; likvidirana je tudi evropska ljudska fronta, ki so jo odklonili tudi angleški delavci.

prisvajaš za svojo glavno tarčo, kar je nepobitna resnica. Zato Te v imenu prave odkrite resnice pozivam, da prekličesh oni stavek, ko praviš, da so skozi moja usta govorili drugi, pravi ustanovitelj ZZZ v Kranju in le verjemi mi, da sem govoril to jaz, kot Tvoj nekdanji samostanski sobrat. Želim, da je s tem mojim odgovorom zaključena najina debata.

Poslužujem se onega izreka, ki pravi: »Kdor je brez napake in brez greha, naj vrže kamen na tega grešnika. Svetujem Ti, prej pometi pred svojim pragom, potem šele pridi čistit pred mojega.

V imenu vstalega Kristusa bo zmaga delavstva priborjena!

Megla Lojze,
predsednik ZZZ v Kranju.

Preusmeritev evropskih sil

Po združitvi Avstrije in Nemčije v skupno narodno državo je hitela Anglija skleniti sporazum z nemško zaveznico Italijo in ga je sklenila. Takoj za Anglijo je po Blumovem padcu v Franciji francoska vlada z Daladierom na čelu sklenila, da na vsak način odstrani dosedanja trenja med njo in fašistično Italijo in je slednjo povabila, da bi skupno sedli za prijateljsko mizo ter se pogovorili o vseh važnih medsebojnih vprašanjih. Italija je na pogajanja pristala in v kratkem bo tudi med tema dvema državama sklenjena prijateljska pogodba.

Ob tem nenadnem preobratu smeri evropskih velesil, ki zapuščajo stare teorije, stara sovražstva in razdirajo stara prijateljstva, pa v Španiji nemoteno napreduje vojska generala Franca in celemu svetu je postalo jasno, da je končen izid bojov v Španiji zagotovljen zmaga generala Franca. Države, ki so se popreje na vso moč trudile, da bi njegovo borbo proti boljševizaciji Španije zavrele sedaj same hite, da popravijo škodo, ki bi jo jim sicer ob generalovi zmagi moglo prinesiti njih nadaljno sovražno zadržanje. Tako se pogaja s Francom Francija, tako hiti, da svoje zadeve z njim uredi republikanska Češka. Jugoslavija pa, ki je že zdavnaj tudi v španskem vprašanju zavzela edino pravilno stališče, v kratkem prizna Franca kot zakonitega vladarja španske države.

V teh velikih pregrupacijah sil je iz evropske politike po krivdi breznarodnega boljševizma popolnoma izrinjena velika Rusija, ki je šla sedaj svojo srečo poizkušat v Azijo. Tam proti zmagovitim Japoncem podpira kitajsko armado z vsemi sredstvi, ki so ji na razpolago in se ji je posrečilo, da je za čas tudi v resnici tam ustavila prodiranje japonskih čet, gotovo le začasno. Ti porazi boljševikov v zunanjem svetu bodo končno strli tudi njih teror in nje same doma.

V Evropi sami pa ob vseh teh spremembah največ trpi naša zaveznica iz zrahljane male trozveze, ker je preveč pozabila pravi trenutek prav usmeriti svojo notranjo in zunanjo politiko. Lahko rečemo, da je v trenutnem položaju zelo osamljena z ozirom na zunanji svet in da ji ta osamljenost dela velike skrbi zaradi raznih nerešenih notranjih državnih problemov. Zato tudi postaja močna nemška manjšina v češki državi čimdalje bolj predrzna in njene zahteve postajajo prave grožnje, ki nekako namigujejo, da ni v njihovem interesu ohranitev dosedanjih češkoslovaških meja. Če primerjamo položaj Češke s položajem naše države, moramo reči, da je dalekovidnost naših voditeljev ustvarila jugoslovanskim narodom naravnost zavidljiv položaj, če ga primerjamo s položajem Čehov. Želimo kot Slovani iskreno, da bi Čehi vendar našli iz trenutnih težkoč pravo pot.

Odgovor preds. ZZZ v Kranju g. T. Fajfarju

V »Delavski pravici« se je oglasil g. Tone Fajfar s pismom, naslovljenim na gospoda Meglo Alojzija, predsednika ZZZ v Kranju, kot odgovor na izvajanja g. Megle na ustanovnem obnem zboru ZZZ v Kranju, kot jih je objavil »Slovenski delavec«.

»Delavska pravica« piše:

Odperto pismo predsedniku ZZZ v Kranju

Lojze Megla!

Na obnem zboru ZZZ v Kranju dne 27. marca si med drugim povedal tudi tole (posnemam po »Slov. delavcu«): »JSZ obstoja več desetletij. Borili smo se zanjo, za njen obstoj in njen napredek. Ali kaj nam je ona dala? Kratko nič, ker ni hotela dati, kar smo od nje zahtevali. Pa smo še čakali, da se gospodje generali zavedo, da so na napačni poti in da spoznajo svojo zmoto.«

Nisem mogel verjeti, da si kaj takega izrekel ti — bivši član Krekove družine in prav zadnje čase celo član JSZ. Še se spominjam, da si včasih precej drugače govoril o JSZ in sploh o našem gibanju. Kdaj si prišel do tega najnovejšega spoznanja: »Ko je JSZ približno pred sedmi leti na svojem obnem zboru zavzela stališče, da se hoče voditi sama, brez duhovnikov, ko je zahtevala odstranitev katoliških duhovnikov iz svojih vrst (!) — je kocka padla. Kar so gospodje generali JSZ želeli, se je zgodilo. Duhovnik je šel, pa tudi mi smo šli, zavedni katoliški delavci...« Ali si kaj pomislil, ko si to govoril, ko si pljunil na JSZ, za katero sam dobro veš, da je resnica precej drugačna, kot si povedal?

Toda šel si še dalje: »Ostali so (v JSZ) samo strahopetci, mlačneži in pa tisti pošteni, ki si so še upali, da se da popraviti in urediti...« Torej s strahopetci in mlačneži ter z naivnimi pošteni, ki si predrežeš zmerjati člane JSZ, vse te tisoče najbolj zavednih, najbolj poštenih slovenskih delavcev! Strahopetci, mlačneži in naivneži so že davno pobrisali iz JSZ, kamor jim je pač trenutno najbolj kazalo — velik del te peščice tudi v ZZZ. Čudim se ti, da se upaš tako soditi, saj kot JSZ nisi pokazal take mere odločnosti, zavednosti in trdnosti, da bi imel danes pravico obsojati tisoče delavstva.

Vem sicer, da so skozi tvoja usta govorili drugi, pravi ustanovitelj ZZZ v Kranju (ki si jim iz osebnih razlogov dolžan hvaležnost), toda to te ne opravičuje. »Resnica nas bo osvobodila!«

Tone Fajfar.

Na to odgovarjam:

Tone Fajfar!

Ti se torej razburjaš radi mojega govora, ki sem ga imel na obnem zboru ZZZ v Kranju, dne 27. marca t. l.